

BACHELOR IN DE TOEGEPASTE PSYCHOLOGIE

HOGESCHOOL PXL

TOETS NIEUWE OPLEIDING OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

10 NOVEMBER 2022

ARNAUD SZMALEC (VOORZITTER) • BIANCA SMEETS, LIES CLERX, WOUTER VERBEECK
(COMMISSIELEDEN) • KRISTL VAN DER HEYDEN (SECRETARIS) • DAPHNE CAROLUS
(PROCESCOÖRDINATOR)

Inhoud

1	Abstract	5
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	6
2.1	Vooraf	6
2.2	Wat beoogt deze opleiding?	6
2.3	Hoe wil de opleiding dat realiseren?	8
2.4	Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd wordt ook gerealiseerd is?	11
3	Oordeel	12
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding	14
	Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten	15
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie	16
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding	17
	Bijlage 5: Verantwoording	18
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal	19

1 Abstract

Hogeschool PXL wenst vanaf het academiejaar 2023-2024 de professionele bachelor in de toegepaste psychologie aan te bieden die opleidt tot de functie van *psychologisch consulent*. Hiervoor voorziet de opleiding drie afstudeerrichtingen: 'klinische psychologie', 'school- en pedagogische psychologie' en 'arbeids- en organisatie-psychologie'. De instelling wil daarmee inspelen op de grote nood aan deskundige psychologische ondersteuning die in de huidige samenleving aanwezig is. Op basis van de beoordelingsgrond voor de Toets Nieuwe Opleiding voerde de commissie een onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding en formuleerde daarbij een oordeel 'voldoende'. Ze geeft dan ook een positief advies aan NVAO met betrekking tot de finale besluitvorming.

De commissie heeft een hecht ontwikkelingsteam en gemotiveerde stakeholders mogen spreken in functie van de nieuwe opleiding. Er werd goed nagedacht over de toekomstige realisatie van het programma en hoe het curriculum kan inspelen op de grote maatschappelijke nood. De innovatieve aanpak die PXL hanteert, met o.m. het model van *Mixed Learning* en de sterk uitgebouwde leeromgeving, vond de commissie overtuigend. De manier waarop studenten ondersteund én gehoord worden, is eveneens een aspect dat bijzonder positief overkwam op de commissieleden.

De commissie heeft er vertrouwen in dat de toekomstige opleiding de beroepsfinaliteit, het eindniveau en de oriëntatie van de psychologisch consulent zal bewaken. De rol van psychologisch consulent, waartoe deze bacheloropleiding opleidt, vertoont echter op het niveau van de Vlaamsbrede domeinspecifieke leerresultaten (DLR) een overlap met het werkterrein van de klinische psycholoog. In de afgelopen jaren werd het wetgevend kader nochtans bijgesteld om verantwoordelijkheden en rollen in het werkveld te specificeren en te vrijwaren naar opleidingsniveau VKS-niveau 6 (versus 7) en dito competenties. De commissie denkt dat, om dit duidelijk te stellen naar alle stakeholders, zich een actualisatie opdringt van de Vlaamsbrede DLR voor de bacheloropleiding in de toegepaste psychologie in functie van de actuele ontwikkelingen in het wetgevend kader, het werkveld en de maatschappij. De commissie wil de opleiding dan ook vragen aandacht te hebben voor de mogelijke actualisatie van die DLR en de onderscheidende factoren van het profiel van de afgestudeerde op vlak van niveau, oriëntatie en actuele ontwikkelingen in het werkveld blijvend te bewaken.

De nieuwe opleiding zal deel uitmaken van het departement PXL-People & Society en zal voor een groot deel een beroep doen op lectoren uit dat departement. De commissie vraagt om de werklast van het lectorenteam te monitoren en om te bewaken dat voldoende expertise wordt aangetrokken op het vlak van school- en pedagogische psychologie en arbeids- en organisatiepsychologie. Het huidige team heeft immers voornamelijk een achtergrond in de klinische psychologie.

Zonder afbreuk te doen aan haar positief oordeel, wil de commissie in functie van de kwaliteitsborging en -verbetering de toekomstige opleiding aanbevelen om:

- de studeerbaarheid van het curriculum goed te bewaken;
- de identiteit van de bacheloropleiding verder te verfijnen en te verduidelijken in lijn met het wettelijk kader om een correct verwachtingspatroon te verzekeren, alsook een helder zicht op de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen te vrijwaren;
- binnen het toekomstige lectorenkorps voldoende expertise aan te trekken op het vlak van 'school- en pedagogische psychologie' en 'arbeids- en organisatiepsychologie';
- de werklast van het lectorenteam te monitoren.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Vooraf

De commissieleden namen het door Hogeschool PXL bezorgde informatiedossier door en deelden hun eerste indrukken met elkaar. Tijdens de voorbereidende vergaderingen stelden ze de vragen scherp die ze tijdens de dialoog met de opleiding wensten te stellen.

De open en transparante dialoog op 5 oktober 2022 met de gesprekspersonen die werden voorgedragen door de instelling zorgde voor heel wat bijkomende inzichten. Ook kregen de commissieleden bij de start van de dialoog zicht op enkele ontwikkelingen die zich hebben voorgedaan na het indienen van het informatiedossier.

Onderstaande rapportage bevat elementen uit al de bovengenoemde fasen van het onderzoek.

2.2 Wat beoogt deze opleiding?

Hogeschool PXL wenst vanaf het academiejaar 2023-2024 de opleiding professionele bachelor in de toegepaste psychologie aan te bieden met drie afstudeerrichtingen: 'klinische psychologie', 'school- en pedagogische psychologie' en 'arbeids- en organisatiepsychologie'. De instelling wil daarmee inspelen op de grote nood aan deskundige psychologische ondersteuning die in de huidige samenleving aanwezig is. De missie van de opleiding – die aangepast werd na indiening van het informatiedossier – maakt duidelijk dat Hogeschool PXL wil inspelen op een breed hulpverleningslandschap: "De opleiding Bachelor in de Toegepaste psychologie leidt professionals op die op vlak van welzijn, zorg, onderwijs en werk een meerwaarde zijn binnen het brede psychosociale landschap als deskundige in diagnostiek en begeleiding". De toename aan psychische problematieken die de voorbije jaren kenmerkt, zet de sector steeds meer onder druk. Uit haar nauwe contacten met het werkveld – die Hogeschool PXL al had vanuit andere opleidingen binnen het departement PXL-People & Society kwam dan ook de dringende vraag om psychologisch consulenten te kunnen inschakelen, als stagiair maar vaak ook met het oog op een vaste job.

Studenten uit de provincie Limburg die interesse hebben in een dergelijke opleiding kunnen voorlopig alleen in Antwerpen en West-Vlaanderen terecht, wat een rem lijkt te zetten op het aantal studenten dat effectief voor deze opleiding kiest. Tijdens het gesprek met de studenten kwam inderdaad naar voor dat sommigen om praktische of financiële redenen voor andere opleidingen kozen, terwijl psychologisch consulent hun allereerste keuze zou zijn geweest.

De commissieleden (h)erkennen zeker de groeiende nood aan professionele psychologische dienstverlening in Vlaanderen. Anderzijds delen zij de bezorgdheid die tot uiting kwam tijdens het gesprek met het werkveld: men vraagt de opleiding om voldoende abstractie te maken van de huidige crisissituatie en de nodige aandacht te schenken aan de uitbouw van een degelijke theoretische basis bij de studenten.

De visie op wat de psychologisch consulent moet kennen en kunnen, oogt ambitieus en vermeldt wel degelijk dat hij vanuit een wetenschappelijk onderbouwd referentiekader moet handelen. De OLR en het curriculum weerspiegelen deze visie, wat door de commissie positief onthaald wordt. Tegelijkertijd vraagt zij aan de opleiding om de haalbaarheid en studeerbaarheid goed te bewaken (zie ook onder 2.3).

De grootste bezorgdheid van de commissie na het doornemen van het informatiedossier betrof de finaliteit van de nieuwe opleiding. Op basis van het dossier kon de commissie zich geen helder beeld vormen van het verschil met de opleiding tot master in de Klinische psychologie, noch van de differentiatie tussen psychologisch consulent en klinisch psycholoog op niveau van het werkveld. Deze cruciale vraag vormde dan ook de rode draad tijdens de dialoog. De twee belangrijkste aspecten die de commissie verder wilde bevragen, betreffen de rol van de psychologisch consulent in het diagnostisch proces en in het begeleiden van psychische en gedragsmatige veranderingsprocessen.

In de visie en de OLR vinden we terug dat de psychologisch consulent “alle fasen van het diagnostisch proces uitvoert” (OLR 1 t.e.m. 6). De laatste stap in dat proces wordt omschreven als volgt: “De psychologisch consulent formuleert (mondeling/schriftelijk) een psychologisch rapport en advies, afgestemd op de cliënt en/of op een andere professionele hulpverlener.” Tijdens de dialoog benadrukten zowel de opleidingsverantwoordelijken, de lectoren als de werkveldvertegenwoordigers dat de psychologisch consulent veel stappen in het diagnostisch proces mag doorlopen, maar dat het uitdrukkelijk niet zijn taak is om de uiteindelijke diagnose te stellen. Zowel in de lessen, in de behandeling van casussen als tijdens de stage zal men de studenten attent maken op hun rol binnen het (interdisciplinair) team. Men wees de commissie er ook op dat het belangrijk is dat studenten het testinstrumentarium terdege leren kennen: zij moeten kunnen inschatten wat al dan niet *evidence based* is en dat vergt de nodige aandacht in het curriculum.

Het tweede essentiële aspect gaat over de rol van de psychologisch consulent in psychische en gedragsmatige veranderingsprocessen: “De psychologisch consulent faciliteert psychische en gedragsmatige veranderingsprocessen gericht op het voorkomen en inperken van psychosociale problemen, en/of op het beschermen en bevorderen van welbevinden en gezondheid” (OLR 7 t.e.m. 12). De commissie is bezorgd dat ook hier de indruk wordt gewekt dat afgestudeerden méér verantwoordelijkheden mogen opnemen dan in de praktijk het geval zal zijn, met name wat betreft de behandelvorm psychotherapie. Volgens het wettelijk kader is het psychologisch consulenten overigens niet toegestaan om aan psychotherapie te doen, terwijl bijvoorbeeld de website van de beroepsorganisatie *psychologischconsulent.be* expliciet stelt dat een psychologisch consulent kan geraadpleegd worden voor psychotherapie. Tijdens de dialoog met de opleiding en met het werkveld benadrukten de gesprekspartners sterk dat de consulenten onder supervisie zullen werken, en dat zij – net zoals bij diagnostiek het geval is – zich bewust moeten leren zijn van hun doorverwijsrol. De opleiding en de werkveldvertegenwoordigers maken zich sterk dat zij hieraan veel aandacht zullen besteden.

De opleidingsverantwoordelijken, -ondersteuners en lectoren vermeldden dat het zaak is de studenten de juiste attitude bij te brengen. Dat lukt niet door hen in één vak de theoretische achtergronden mee te geven; ze krijgen deze onderbouwing wel mee in het opleidingsonderdeel ‘Recht & deontologie’, maar daarnaast worden in elke casus de te zetten stappen en de verantwoordelijkheden van de psychologisch consulent overlopen. In trajectschijf 3 verwacht men van studenten dat ze zelf op zoek gaan naar het juiste wettelijk kader.

Het feit dat in het informatiedossier geen aandacht wordt besteed aan de differentiatie met de master in de Klinische psychologie heeft de commissie aanvankelijk als een lacune ervaren. De genuanceerde antwoorden die tijdens het locatiebezoek gegeven werden op haar vele vragen hierover hebben heel wat verheldering gebracht.

Ook is de commissie zich bewust van de complexe context waarbinnen men deze nieuwe opleiding tracht vorm te geven. De opleiding baseert zich voor de formulering van de OLR immers op de decretaal vastgelegde DLR die het toetsingswerk van de commissie overstijgen en die nu eenmaal leerdoelen omvatten die sterk aanleunen bij de rol van de Klinisch psycholoog. Bovendien is men in afwachting van een aangepast wettelijk kader voor de Ondersteunende Geestelijke Gezondheidszorg-beroepen dat wellicht zal leiden tot de wettelijke erkenning van de titel ‘Psychologisch consulent’.

Niettemin zou de commissie de opleiding willen aanbevelen de finaliteit en dus ook de identiteit van deze bacheloropleiding duidelijker af te lijnen. Het lijkt haar bijzonder belangrijk dat studenten met de juiste verwachtingen aan deze opleiding beginnen en dat zij een duidelijk zicht hebben op de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgoedingen.

Daarnaast lijkt het de commissie opportuun – ook al overstijgt het dit onderzoek – dat Hogeschool PXL samen met de andere hogescholen streeft naar een actualisering van de DLR, zodat ze meer in lijn gebracht worden met het huidige en aankomende wettelijk kader.

In het algemeen concludeert de commissie dat de opleiding samen met de verschillende stakeholders goed heeft nagedacht over de finaliteit en de identiteit van de professionele bachelor in de toegepaste psychologie, maar dat dit te weinig tot uiting is gekomen in het ingediende informatiedossier. Het locatiebezoek zorgde dan ook voor veel bijkomende inzichten. Verder heeft de commissie het als positief ervaren dat de periode tussen het indienen van het dossier en het locatiebezoek geleid heeft tot een aantal bijstellingen na inspraak van alle stakeholders (vertegenwoordigers van het werkveld, studenten, lectoren en externe partners). Het leidde tot een aantal wijzigingen in missie en visie, in de naamgeving van bepaalde opleidingsonderdelen en in de organisatie van de stage.

Wat eveneens verder vorm heeft gekregen na het indienen van het dossier is het proces van **benchmarking** met andere opleidingen. Naast HoWest en Hogeschool Fontys in Nederland was er sprake van goede contacten met Artevelde, UHasselt en KUL. De lectoren gaven aan ook curricula in de rest van Europa te bekijken met het oog op benchmarking.

2.3 Hoe wil de opleiding dat realiseren?

PXL-People & Society organiseert de opleiding, die 180 studiepunten omvat en onderverdeeld is in drie trajectschijven, via **drie afstudeerrichtingen**: ‘klinische psychologie’, ‘school- en pedagogische psychologie’ en ‘arbeids- en organisatiepsychologie’.

Tijdens de dialoog bevroeg de commissie waarom men tot deze keuze gekomen was. De belangrijkste drijfveer lijkt de erkenning door de decreetgever te zijn van deze drie domeinen. De commissie vond de benaming ‘afstudeerrichting’ enigszins misleidend, vermits studenten al vanaf trajectschijf 1 een voorlopige keuze moeten maken. Heel wat opleidingsonderdelen in deze eerste trajectschijf zijn overigens gemeenschappelijk voor de drie afstudeerrichtingen (6 van de 60 studiepunten zijn afstudeerrichtingsspecifiek). De studenten die de commissie kon spreken, vonden de brede gemeenschappelijke stam alvast een positief gegeven. Ook werd door de lectoren toegelicht dat de studenten zich in hun eerste jaar verder kunnen oriënteren binnen het werkveld, door bijvoorbeeld deel te nemen aan de bespreking van casussen uit andere domeinen.

De commissie suggereert de opleiding om studenten vooraf heldere informatie te bieden over de verschillende afstudeerrichtingen en duidelijk te omschrijven wat de voorwaarden of gevolgen zijn in het geval studenten tijdens hun studietraject wensen te veranderen van afstudeerrichting.

De invulling van het curriculum komt de commissie als ambitieus over. Het omvat heel wat verschillende opleidingsonderdelen, wat in lijn is met de breed geformuleerde DLR en OLR (zie 2.2). De opleidingsverantwoordelijken wezen er tijdens de dialoog op dat een vakwerkgroep waakt over de inhoudelijke samenhang (horizontaal en verticaal) en ervoor zorgt dat overlap tussen de opleidingsonderdelen vermeden wordt. Anderzijds streeft men ernaar dat de lessen de complexe realiteit ademen, wat betekent dat er sprake moet zijn van integratie van vakinhouden en competenties; deze toenemende complexiteit zit vervat in een leerlijn.

De commissie heeft op basis van de gesprekken tijdens het locatiebezoek een duidelijker zicht gekregen op de manier waarop de opleiding haar visie heeft omgezet in het curriculum. Wel vraagt ze de opleiding om de **studeerbaarheid** goed te bewaken. Op basis van het gesprek met de studenten kwam naar voor dat vooral de derde trajectschijf mogelijk sterk belastend kan zijn, omdat de *workload* ‘na de schooluren’ hoe dan ook al zwaarder is omwille van de stage en de bachelorproef.

De middelen die de hogeschool inzet om de studeerbaarheid en de kwaliteit van de opleidingsonderdelen te monitoren, kwamen overtuigend over op de commissie. Het gaat dan

bijvoorbeeld om de studietijdmeting, het installeren van een studenten-feedbackgroep, een evaluatie van de opleidingsonderdelen.

De studenten gaven overigens aan dat er in sterke mate naar hen geluisterd wordt. Dat gebeurt via een aantal geijkte kanalen (zoals de PXL-brede studentenraad of de opleidings specifieke studentencommissies), maar ook doordat de afstand tussen studenten en lectoren klein is. Als belangrijke verwezenlijkingen die op hun vraag werden gerealiseerd, vermeldden de studenten het sneller bekendmaken van de examen-roosters en het vroeger publiceren van de punten. Maar ze vertolkten ook hun appreciatie voor de bereikbaarheid van lectoren en studentenbegeleiders. Het respect dat de opleiding wil uitstralen naar de studenten uit zich voor de commissieleden trouwens ook in het benoemen van de studenten als 'junior-collega's'. De lectoren brachten een bijkomend aspect onder de aandacht dat wellicht nog meer speelt in een opleiding als deze dan elders: zij moeten bewaken om niet de rol van hulpverlener op zich te nemen – velen onder hen hebben immers een achtergrond als (klinisch) psycholoog. In het geval studenten psychologische ondersteuning nodig hebben, zal de studentenondersteuner (die in elke opleiding aanwezig is) dan ook doorverwijzen naar externen waarmee Hogeschool PXL samenwerkt.

Over het algemeen kreeg de commissie de indruk dat de hogeschool een mooi evenwicht gevonden heeft: er is sprake van nabijheid ten opzichte van de studenten, maar de grenzen worden wel bewaakt.

In het informatiedossier wordt verwezen naar de zogenaamde X-factor, o.m. waar het gaat over een aantal leerlijnen die hogeschoolbreed worden uitgezet. Conform het onderwijsbeleid van Hogeschool PXL bevat elk curriculum een leerlijn onderzoekend handelen, ondernemend handelen en internationaal en intercultureel handelen.

Wat het **onderzoekend handelen** betreft, vroeg de commissie zich af of studenten hiervoor voldoende ruimte zullen hebben, gezien het zware curriculum.

De opleidingsverantwoordelijken wezen erop dat de onderzoekscompetenties als een rode draad doorheen de opleiding lopen. In elk opleidingsonderdeel zal bijvoorbeeld aandacht zijn voor het opzoeken van informatie en het beoordelen van de betrouwbaarheid en validiteit ervan. Ook tijdens de stages en de bachelorproef zal er de nodige aandacht aan besteed worden. De bachelorproef wordt gezien als het eindpunt van de leerlijn onderzoekend handelen: ze moet immers een praktijkonderzoek omvatten, gericht op de (voorbereiding van de) ontwikkeling of optimalisering van een innovatieve toepassing voor de beroepspraktijk.

Het **internationaal en intercultureel handelen** is een ander aspect dat door de commissie breed bevestigd werd tijdens de dialoog. Op basis van het informatiedossier was het immers niet geheel duidelijk waarin deze leerlijn tot uiting zou komen.

Ook hier was de toelichting tijdens het locatiebezoek bijzonder verhelderend. Alle betrokken partijen gaven aan dat kennis van en affiniteit met de superdiverse maatschappij uitermate belangrijk is voor wie afstudeert als psychologisch consulent. Dat geldt niet alleen voor wie in een klinische context aan het werk zal gaan, maar evengoed voor domeinen als arbeid en organisatie of onderwijs. De focus ligt volgens het informatiedossier op "het ontwikkelen van openheid, herkenning en respect, op het aanleren van communicatieve vaardigheden en op het bewust worden van multiperspectiviteit". Uit de gevoerde gesprekken bleek dat deze leerlijn echt leeft in de opleiding. In trajectschijf 2 maken studenten bijvoorbeeld kennis met 'cultuur en sensitiviteitsmodellen'. De lectoren gaven ook 'cultureel responsieve pedagogiek' als voorbeeld. Maar het gaat eveneens over een aantal *soft skills* die aan deze leerlijn gekoppeld worden (hogeschoolbreed), en waarop studenten geëvalueerd worden.

Voor de werkveldvertegenwoordigers is het zonder meer een noodzaak dat psychologisch consulenten kunnen handelen vanuit multiperspectiviteit en binnen een superdiverse context.

Daarnaast lieten ze verstaan dat ze baat zouden hebben bij een meer divers personeelsbestand binnen hun eigen organisatie.

De **leeromgeving** waarbinnen deze opleiding vorm krijgt, komt op de commissie over als krachtig en doordacht. Het model van *Mixed Learning* lijkt aan te sluiten bij de noden van deze bacheloropleiding, en tijdens de dialoog kwam naar voor dat men zal waken over het evenwicht tussen online trajecten en contactmomenten. Er werd verwezen naar *Universal Design for Learning* (UDL), wat o.m. de mogelijkheid biedt om werkstudenten asynchroon te laten studeren of om tools te gebruiken die studenten stimuleren om ook online actief te participeren. De opleiding maakt zich sterk dat voor elk opleidingsonderdeel uitgewerkte leerpaden beschikbaar zullen zijn via Blackboard, zodat studenten op eigen tempo kunnen werken. Uit eerdere studentenbevragingen kwam dit naar voor als een groot voordeel.

De hierboven geschetste leeromgeving is een van de instrumenten die de opleiding wil inzetten om persoonlijke leerwegen mogelijk te maken. Hogeschool PXL mikt inderdaad op een brede en diverse instroom: generatiestudenten, gegradueerden die een bachelordiploma willen behalen, bachelorstudenten die een bijkomend bachelordiploma willen behalen, heroriënterende studenten uit een andere professionele of academische bacheloropleiding, werkzoekenden en werknemers die willen herscholen en bijscholen. Ook al is de uitdaging groot, de commissie meent dat de opleiding de nodige troeven in handen heeft om de nodige flexibiliteit te bieden aan de studenten: de krachtige leeromgeving staat niet op zich, maar is ingebed in een systeem van toegankelijke lectoren en studentenbegeleiders.

In de opleiding wordt terecht heel wat aandacht besteed aan de **stage**. Studenten krijgen er de kans om hun competenties geïntegreerd toe te passen. Ook werden de stages tijdens de dialoog benoemd als een extra oriënteringsmoment: studenten kunnen 'in vivo' vaststellen of de gekozen afstudeerrichting beantwoordt aan hun verwachtingen.

Het werkveld zelf heeft grote vraag naar stagiairs uit deze opleiding (een aantal van hen heeft overigens al ervaring met psychologisch consulenten uit andere hogescholen): alle werkveldvertegenwoordigers wezen de commissie op de hoge nood, waarbij ze studenten met deze finaliteit bestempelen als de 'missing link'. Doordat deze studenten volgens hen beschikken over generalistische én concrete vaardigheden zijn ze onmiddellijk inzetbaar. Aan stageplaatsen lijkt er dus zeker geen gebrek te zijn.

De commissie beoordeelt als positief dat de opleiding ook na het indienen van het informatiedossier verder in overleg is gegaan met het werkveld om het concept van de stages te optimaliseren; om de continuïteit voor de student en voor de stageplaats te verhogen, heeft men gekozen voor stages van vier dagen per week voor alle afstudeerrichtingen. De opleidingsverantwoordelijken vermeldden dat ook een verdere uitbreiding van het stagecoördinatiebureau op de planning staat.

Het vormgeven van deze opleiding vergt natuurlijk een sterk **personeelsteam**. De commissie zag een dynamisch en gemotiveerd team van opleidingsverantwoordelijken en lectoren voor zich, die allemaal doordrongen leken van de visie van de opleiding.

Wel is er enige bezorgdheid wat betreft de belasting van het lectorenkorps, vermits het personeel voornamelijk uit het huidige opleidingsteam van de bachelor in het Sociaal werk en het graduaat in de Orthopedagogische begeleiding zal komen. De lectoren zelf gaven aan dat vooraf bevestigd is hoeveel lectoren nodig zullen zijn in functie van het aantal verwachte studenten, en de opleidingsverantwoordelijken maakten tijdens de dialoog inderdaad gewag van een grote groep bijkomende lectoren die zal aangeworven worden. Ook rekent de opleiding op een grote inbreng vanuit het werkveld, bijvoorbeeld wat gastcolleges betreft.

De commissie vraagt om de werkbelasting niettemin goed te monitoren. Verder vraagt zij oog te hebben voor het evenwicht in de achtergrond van de lectoren: op dit ogenblik constateert

zij immers een overzicht van docenten met een klinische opleiding en een gebrek aan lectoren met een achtergrond in O & A.

2.4 Hoe zal worden vastgesteld dat wat beoogd wordt ook gerealiseerd is?

Elke opleiding binnen PXL werkt voor de **evaluatie** van de studenten met een evaluatieplan dat geënt is op het evaluatiekader van de hogeschool. Dat evaluatiekader vertrekt vanuit het PXL-onderwijsconcept, waarin *Mixed Learning*, studentgecentreerd onderwijs en het bieden van maximale ontwikkelingskansen centraal staan.

De opleiding Bachelor in de Toegepaste psychologie verbindt zich ertoe om alle bepalingen rond evaluatie zoals ze omschreven staan in het informatiedossier (bv. visie op evaluatie, evaluatieprogramma, afspraken ...) te bundelen in een evaluatieplan op het moment dat het curriculum een eerste keer volledig doorlopen is.

De commissie bevroeg de lectoren over de concrete aanpak die zal worden gehanteerd om ervoor te zorgen dat alle leerresultaten op eindniveau kunnen worden afgetoetst.

De lectoren verwezen naar de OLR als basis voor de (eind)evaluatie, en benadrukten dat de toetsing moet gebeuren in overeenstemming met de graduele opbouw van elementair (E) over doorgroei- (D) naar integratieniveau (I) die voor elke competentie omschreven is. Voor de toetsing op eindniveau (integratieniveau) wordt in sterke mate gekeken naar de stage en de bachelorproef.

Tijdens de dialoog wezen de lectoren op de nauwe samenwerking binnen de vakwerkgroepen ("lesgeven is een teamsport"): zowel lesinhouden, werkvormen als toetsen worden met elkaar afgestemd. Verder zullen de toetsen geregeld voorgelegd worden aan de interne toetscommissie en zal via een externe toetscommissie bevestigd worden of de evaluaties op het vlak van inhoud en niveau voldoen voor het werkveld.

Het bewaken van de betrouwbaarheid, de validiteit en de transparantie van de evaluaties is dan weer de verantwoordelijkheid van de toetscoördinator. Ook de opleidingsraad en het opleidingsbureau zullen de evaluatiepraktijk mee bewaken.

De commissie merkte tijdens het locatiebezoek dat er heel wat aandacht is voor evaluatie bij de lectoren, en dat verschillende geledingen van de opleiding en de hogeschool de evaluatiepraktijk mee ondersteunen. Niettemin vraagt ze de opleiding om goed te monitoren of alle leerresultaten effectief op eindniveau kunnen worden afgetoetst, gezien het hoge niveau van de DLR/OLR.

Wat het **kwaliteitsbeleid** in het algemeen betreft, heeft de commissie vertrouwen in de kwaliteitscultuur die binnen PXL aanwezig is. Het informatiedossier bevat een verwijzing naar het instellingsbrede kwaliteitszorgsysteem en een beschrijving van de manier waarop de nieuwe opleiding zich hierin zal integreren. De opleiding is verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar onderwijs, maar ze zal hierin ondersteund en gecoacht worden door de centrale diensten onderwijs en kwaliteitszorg.

Positief vindt de commissie ook het feit dat zowel interne als externe stakeholders geregeld bevestigd werden (informeel en formeel) in aanloop van de samenstelling van het informatiedossier. Dat bleek bijvoorbeeld duidelijk uit de gesprekken met de studenten en met de werkveldvertegenwoordigers: zij voelen zich gehoord en betrokken. De werkveldcommissie zal bovendien ook in de toekomst op structurele wijze samenkomen en zo de opleiding verder mee vorm geven.

Omdat de nieuwe opleiding heel wat uitdagingen met zich meebrengt, vraagt de commissie om – zeker in de startfase – kort op de bal te blijven spelen en korte verbetertrajecten uit te voeren waar nodig.

3 Oordeel

Op basis van de beoordelingsgrond voor de Toets Nieuwe Opleiding voerde de commissie een onderzoek naar de potentiële kwaliteit van de nieuwe opleiding en formuleerde daarbij een oordeel 'voldoende'. Ze geeft dan ook een positief advies aan NVAO met betrekking tot de finale besluitvorming.

De commissie heeft de dialoog met de instelling ervaren als bijzonder verrijkend en verhelderend. De gesprekken die de commissie kon voeren tijdens het locatiebezoek hebben gezorgd voor antwoorden en aanvullingen op het informatiedossier, dat voor de commissieleden op een aantal vlakken weinig uitgewerkt was. De commissieleden merkten dat men, samen met de werkveldvertegenwoordigers, grondig nagedacht heeft over het curriculum en de leerlijnen. Zowel opleidingsverantwoordelijken, lectoren als werkveld zijn overtuigd van de grote maatschappelijke nood en de rol die de toekomstig psychologisch consulenten in deze context kunnen spelen. De krachtige leeromgeving, de innovatieve aanpak van Hogeschool PXL en de manier waarop studenten gehoord én begeleid worden, versterken het vertrouwen van de commissie in deze opleiding.

Een belangrijk aandachtspunt in het onderzoek van de commissie was de identiteit van de nieuwe opleiding, voornamelijk wat betreft de profilering en de finaliteit ervan. In dat licht ging de commissie ook de differentiatie van de op te richten bacheloropleiding in de toegepaste psychologie, die opleidt tot psychologisch consulent (VKS-niveau 6), ten opzichte van de opleiding tot Master in de Klinische psychologie en het beroep van klinisch psycholoog (VKS-niveau 7) na.

Ze stelde vast dat het curriculum dat Hogeschool PXL uitwerkte nauw aanleunt bij inhouden en competenties die ook voorkomen in de masteropleiding. De beroepsfinaliteit van de psychologische consulent, waartoe deze bacheloropleiding opleidt, vertoont op het niveau van de domeinspecifieke leerresultaten (DLR) een belangrijke overlap met het werkveld van de klinische psycholoog, maar ook van de psychotherapeut. In de afgelopen jaren werd nochtans het wetgevend kader bijgesteld om verantwoordelijkheden en rollen in het werkveld te specificeren en te vrijwaren naar opleidingsniveau en functies. Tijdens de dialoog kwam tot uiting dat samen met alle stakeholders nochtans goed is nagedacht over de positionering van de nieuwe opleiding. Dat bleek uit de manier waarop doorheen het curriculum de bevoegdheden van de psychologisch consulent binnen het (interdisciplinair) team voortdurend aan bod zullen komen. Ook de werkveldvertegenwoordigers en de studenten (in spe) toonden zich bewust van de grenzen op het vlak van competenties en bevoegdheden. Hoewel de commissie van mening is dat de opleiding over adequate OLR beschikt voor het voorgestelde curriculum, vraagt ze zich af of de opleiding voldoende aandachtig is voor actualisaties van de Vlaamsbrede DLR voor de Bachelor in de Toegepaste psychologie in functie van de actuele ontwikkelingen in het wettelijk kader alsook binnen het werkveld. Hoewel de DLR en een validatie ervan buiten de scope liggen van deze TNO, blijven de OLR en de realisatie van het curriculum een afspiegeling van de Vlaamsbrede, gemeenschappelijke DLR. Het lijkt dan ook imperatief dat deze beantwoorden aan de actuele evoluties en wettelijke bepalingen in het domein. Zo is men tevens nog in afwachting van een aangepast wettelijk kader voor de Ondersteunende Geestelijke Gezondheidszorg-beroepen dat misschien zal leiden tot de wettelijke erkenning van de titel 'Psychologisch consulent'.

Omdat de opleiding tot stand komt binnen deze complexe context beveelt de commissie de opleiding alleszins aan om extra aandacht te besteden aan de identiteit en finaliteit van deze nieuwe bacheloropleiding. Voor studenten is het belangrijk dat zij starten vanuit een correct verwachtingspatroon van professionele handelingen die ze wel of niet mogen stellen en zicht hebben op de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen.

De roep vanuit het werkveld naar psychologisch consulenten (stagiairs en afgestudeerden) klonk luid door in de verschillende gesprekken en is zeker begrijpelijk binnen de huidige maatschappelijke situatie. Samen met het werkveld zelf vraagt de commissie om voldoende

abstractie te maken van de huidige crisissituatie en de nodige aandacht te geven aan de theoretische onderbouwing van deze opleiding.

Ook vraagt de commissie de studeerbaarheid goed te bewaken. De DLR/OLR leiden immers tot een ambitieus curriculum. De combinatie van veel verschillende vakken met een aantal belangrijke transversale leerlijnen (zoals het onderzoekend handelen of het internationaal en intercultureel handelen) en daarnaast stages en een bachelorproef zorgen voor een mogelijk hoge studiebelasting.

De grote aandacht die Hogeschool PXL Hogeschool en het departement PXL-People & Society besteden aan studentgecentreerd leren, de krachtige leeromgeving en de visie rond *MiXed learning* zorgen ervoor dat de commissie er vertrouwen in heeft dat zowel de haalbaarheid voor de student alsook het te behalen eindniveau bewaakt zullen worden. Ook de inbedding in het instellingsbrede kwaliteitszorgsysteem zou als een extra buffer moeten fungeren voor een kwaliteitsvolle implementatie van deze opleiding. Omdat de opleiding zoals hierboven geschetst tot stand komt in een complexe context vraagt de commissie evenwel om kort op de bal te blijven spelen en waar nodig korte verbetertrajecten op te starten eens de opleiding van start is gegaan.

De initiatieven die opgestart werden op het vlak van benchmarking worden door de commissie gewaardeerd. Ook hier vraagt ze om zowel binnen Vlaanderen als binnen de ruimere internationale context de vinger aan de pols te houden, gezien de evoluties die binnen dit beroepenveld aan de orde zijn.

Ten slotte beveelt de commissie aan om de werklast en de evenwichten binnen het lectorenkorps goed te bewaken. Het huidige korps heeft voornamelijk een achtergrond in de klinische psychologie, terwijl dit slechts één van de drie aangeboden afstudeerrichtingen betreft. De grote dynamiek die de lectoren uitstraalden en de zin om aan deze opleiding te beginnen heeft de commissie ervaren als bijzonder positief, maar ze mag bij de betrokken lectoren niet leiden tot een te hoge werklast.

Samenvattend wil de commissie met het oog op de toekomstige kwaliteitsborging en -verbetering de potentiële opleiding aanbevelen om:

- de studeerbaarheid van het curriculum goed te bewaken;
- de identiteit van de bacheloropleiding verder te verfijnen en te verduidelijken in lijn met het wettelijk kader om een correct verwachtingspatroon te verzekeren, alsook een helder zicht op de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen te vrijwaren;
- binnen het toekomstige lectorenkorps voldoende expertise aan te trekken op het vlak van 'school- en pedagogische psychologie' en 'arbeids- en organisatiepsychologie';
- de werklast van het lectorenteam te monitoren.

Deze aanbevelingen doen geen afbreuk aan het oordeel of het vertrouwen waarmee de commissie zich uitspreekt over de potentiële kwaliteit van de opleiding.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Hogeschool PXL
Naam opleiding	Bachelor in de toegepaste psychologie
Niveau en oriëntatie	Niveau 6, professioneel gerichte bachelor
(Bijkomende) titel	-
(Delen van) studiegebied(en)	Sociaal-agogisch werk
Afstudeerrichtingen	• Arbeids- en organisatiepsychologie • Klinische psychologie • School- en pedagogische psychologie
Opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Niet van toepassing
De vestiging waar de opleiding wordt aangeboden	Hasselt
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	180 studiepunten
Aansluitingsmogelijkheden en vervolgoopleidingen	• Bachelor-na-bacheloropleidingen zoals Autismespectrumstoornissen, Creatieve therapie, Geestelijke gezondheidszorg, Sociale gezondheidszorg, Zorgmanagement, Schoolontwikkeling • Professionele bacheloropleidingen (via verkort traject) zoals bachelor in de Orthopedagogie, educatieve bachelor in het Kleuteronderwijs/Lager Onderwijs/ Secundair Onderwijs, bachelor in de Logopedie, bachelor in de Ergotherapie, bachelor in het Office Management (keuzetraject HR), bachelor in de Pedagogie van het jonge kind • Academische masteropleidingen zoals master in de Psychologie, Agogische wetenschappen, Communicatiewetenschappen, Pedagogische wetenschappen, Criminologische wetenschappen, ...

Bijlage 2: Opleidings specifieke leerresultaten

De psychologisch consulent voert alle fasen van het psychodiagnostisch proces uit.

1. De psychologisch consulent exploreert en expliciteert, in overleg met de cliënt, een psychosociale vraagstelling vanuit een kritisch wetenschappelijk onderbouwd biopsychosociaal referentiekader en houdt hierbij rekening met de context en de draagkracht van de cliënt.
2. De psychologisch consulent verzamelt en analyseert zelfstandig relevante informatie in functie van een psychosociale vraagstelling en indicatiestelling.
3. De psychologisch consulent stuurt indien nodig de initiële vraagstelling bij in overleg met de cliënt en formuleert toetsbare hypothesen.
4. De psychologisch consulent kiest in functie van de vraagstelling en vanuit de eigen psychodiagnostische expertise de meest geschikte methode(n) en past die op correcte wijze toe om de vooropgestelde hypothesen te toetsen.
5. De psychologisch consulent ordent en interpreteert de verkregen gegevens om zo tot een onderbouwde en coherente synthese te komen.
6. De psychologisch consulent formuleert (mondeling/schriftelijk) een psychologisch rapport en advies, afgestemd op de cliënt en/of op een andere professionele hulpverlener.

De psychologisch consulent faciliteert psychische en gedragsmatige veranderingsprocessen gericht op het voorkomen en inperken van psychosociale problemen, en/of op het beschermen en bevorderen van welbevinden en gezondheid.

7. De psychologisch consulent ontwikkelt in overleg met de cliënt een handelings- of preventieplan met duidelijke doelstellingen.
8. De psychologisch consulent brengt het handelings- of preventieplan mondeling en schriftelijk over, afgestemd op de taal en context van de cliënt.
9. De psychologisch consulent implementeert en evalueert het handelings- of preventieplan, gebaseerd op een grondige kennis van leerprocessen, mogelijke begeleidingstrajecten, en methodieken voor duurzame gedrags- en inzichtsverandering.
10. De psychologisch consulent ondersteunt vanuit de eigen counselingexpertise de cliënt met het verwerven van inzicht in zichzelf, in zijn situatie, in het handelings- of preventieplan en in de implicaties ervan.
11. De psychologisch consulent traint individuen en groepen op een actieve en gerichte wijze, met het oog op het ondersteunen van hun professionele of persoonlijke ontwikkeling.
12. De psychologisch consulent coacht en motiveert de cliënt om de gestelde doelen te bereiken, **met aandacht voor veerkracht en talentontwikkeling.**

De psychologisch consulent handelt steeds vanuit een professionele basishouding.

13. De psychologisch consulent handelt vanuit een laagdrempelige, **krachtgerichte, respectvolle, empathische en authentieke** grondhouding.
14. De psychologisch consulent handelt vanuit een **ethische, cultuursensitieve en deontologische** grondhouding.
15. De psychologisch consulent **is een netwerker en** functioneert constructief en **ondernemend** in en met een multidisciplinair team en zorgnetwerk.
16. De psychologisch consulent reflecteert kritisch en innovatiegericht op het eigen handelen om de persoonlijke en professionele groei te bevorderen met aandacht voor zelfzorg en veerkracht.
17. De psychologisch consulent volgt (inter)nationale ontwikkelingen in de sector op om zijn **deskundigheid** te versterken.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld en getraind door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Arnaud Szmalec (*voorzitter*), Doctor in de Psychologie (UGent), opleidingsvoorzitter en professor in de Psychologie (taal) aan de UCLouvain, forensisch psycholoog en zelfstandig psycholoog in eigen praktijk.

Bianca Smeets (*commissielid*), Drs. in de psychologie, huidig docent toegepaste psychologie aan NTI en NCOI; tevens zelfstandige psycholoog/therapeut.

Lies Clerx (*commissielid*), PhD in de Psychologie met specialisaties in de neuropsychologie, Acceptance & Commitment Therapy, Schematherapie, Business Acumen & Medical Leadership en EMDR en trauma; uitgebreide werkervaring waaronder transmuraal manager in psychiatrisch ziekenhuis Asster en nu voltijds psycholoog in eigen praktijk Leading Moms.

Wouter Verbeeck (*student-commissielid*), student in de bacheloropleiding in de toegepaste psychologie (in het avondtraject) aan AP hogeschool; voorzitter van de departementale studentenraad in het academiejaar 2021-2022 en lid van de Algemene Studentenraad van AP hogeschool.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Daphne Carolus** (procescoördinator), beleidsmedewerker NVAO
- **Kristl Van der Heyden** (extern secretaris)

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

Uur		Duur	Activiteit
8.45 u.	9.00 u.	0:15	Onthaal commissie
9.00 u.	9.30 u.	0:30	Vorbereiding commissie
9.30 u.	10.10 u	0:40	Panelgesprek opleidingsverantwoordelijken
10.10 u	10.50u	0:40	Panelgesprek opleidingsondersteuning
10.50u	11.05u	0:15	Intern beraad commissie
11.05u	11.45u	0:40	Panelgesprek met (toekomstige) studenten
11.45u	12.30u	0:45	Lunch en intern beraad
12.30u	13.30 u	1:00	Panelgesprek met lectoren
13.30 u	13.45 u	0:15	Intern beraad
13.45 u	14.45 u.	1:00	Panelgesprek met vertegenwoordigers van het werkveld
14.45 u.	15.00 u.	0:15	Intern beraad
15.00 u.	15.30 u.	0:30	Panelgesprek met opleidingsverantwoordelijken
15.30 u.	16.30u	1:00	Intern beraad
16.30u			Terugkoppeling

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het *“Beoordelingskader Toets Nieuwe Opleiding op maat van de eigen regie”* van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld; de opleiding (instelling) werd hierbij betrokken. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog verder verdiept in de context van de opleiding en op basis daarvan een onderzoek gevoerd naar de potentiële kwaliteit van de opleiding.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een holistisch oordeel. De commissie heeft dit eindoordeel in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Informatiedossier opleiding

- Informatiedossier Toets Nieuwe Opleiding – Professionele bachelor in de Toegepaste psychologie

Verplichte bijlagen bij het informatiedossier

- Bijlage Toets Nieuw Opleiding – Bachelor in de Toegepaste psychologie

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Document gericht aan de commissieleden betreffende verdere ontwikkelingen na het indienen van het Informatiedossier in mei 2022

